

Universiteit Utrecht

Faculteit Geowetenschappen
Alumni Sociale Geografie & Planologie

ALUMNI NIEUWSBRIEF

NUMMER 01 2019

Een lange tijd heeft u niks vernomen over het reilen en zeilen van de geografen en planologen in Utrecht. Maar er is veel gebeurd de laatste tijd. Wij nemen u graag mee in korte verhalen wat er allemaal zo al heeft plaatsgevonden. Op onderwijs kunnen wij u melden, dat de externe visitatiecommissie zowel de bachelor als masteropleidingen positief heeft beoordeeld voor her-accreditatie. Een hoogtepunt in het onderwijs is natuurlijk ook altijd de buitenlandse excursie, die begin juni nog altijd plaatsvindt. Leo Paul en Ben de Pater nemen u mee met impressies van de cursus Ruimtelijke vraagstukken Europa. Dit roept vast eigen herinneringen op. Dit jaar nemen wij ook afscheid van Jos Bierbooms. 40 Jaar was hij verbonden aan SGPL als docent, maar zeker ook als studieadviseur. Hij heeft veel studenten geholpen bij de planning van de studie of als er andere problemen waren. Een verkorte versie van het interview uit de DUB is opgenomen in deze nieuwsbrief. Ook Oedzge Atzema, 33 jaar werkzaam in Utrecht, waarvan het merendeel als hoogleraar economische geografie

gaat met pensioen. Ton van Rietbergen haalt herinneringen op.

Ook op het gebied van onderzoek gebeurt veel. In deze nieuwsbrief vindt u informatie over (nieuw) onderzoek naar jonge vluchtelingen in de stedelijke openbare ruimte, infrastructuur en de duurzame stad, Chinese investeringen in Europese bedrijven en Aziatische deltagebieden.

In de nazomer organiseren wij weer samen met de V.U.G.S. een alumni activiteit. Dit keer niet in Utrecht, maar in Rotterdam. Wij zijn bezig om een excursie voor u naar Katendrecht te organiseren. In augustus sturen wij u een uitnodiging met het programma. Wij hopen u dan op 21 september te mogen begroeten in Rotterdam.

Wij wensen u veel leesplezier, een goede zomer.
Erika van Middelkoop

Positieve visitatie opleidingen SGPL

De opleidingen van het departement Sociale Geografie en Planologie zijn positief beoordeeld voor her-accreditatie. "Alle opleidingen hebben duidelijk een eigen profiel en werken op een systematische wijze aan de kwaliteit", aldus de commissie.

In week van 20 mei 2019 heeft een visitatiecommissie onder leiding van em. prof. Leo de Haan het departement bezocht. Drie dagen heeft de commissie zich gebogen over de bachelor Sociale Geografie & Planologie en vier masterprogramma's Human Geography, Spatial Planning, International Development Studies en GIMA (Geographical Information Management and Applications). De commissie heeft vol overtuiging en met veel complimenten aangegeven dat alle opleidingen een positief oordeel krijgen voor her-accreditatie.

Onder de indruk

De commissie was onder de indruk van de gedrevenheid en het enthousiasme

van de studenten, alumni en docenten. Alle opleidingen hebben duidelijk een eigen profiel en werken op een systematische wijze aan de kwaliteit. De Geography & Education leerstoelgroep werd geprezen om het onderwijskundig leiderschap. IDS heeft ook een positief oordeel gekregen voor het internationale keurmerk dat is aangevraagd.

Aanbevelingen

Er werden ook enkele aanbevelingen gegeven. Zo moet de internationalisering van een aantal masteropleidingen verder vorm krijgen en is er aandacht nodig voor de internationale werving van studenten. Ook vraagt de commissie zich af of er meerwaarde te behalen is met aanbod voor studenten door verdere samenwerking binnen de faculteit.

Voorankondiging

alumni stadsexcursie Rotterdam
zaterdag 21 september 2019

Ook dit jaar zijn de studievereniging V.U.G.S. en het departement SGPL bezig om een alumni activiteit te organiseren. Het programma is nog niet helemaal rond. Wat al wel bekend is, is dat het dit jaar niet in Utrecht, maar in Rotterdam zal plaatsvinden.

Katendrecht: Hip, bruisend, maar nog steeds rauw

Vroeger Chinatown, zeemanskwartier en hoerenbuurt, tegenwoordig home of the hip. Schiereiland Katendrecht heeft zich in een paar jaar tijd ontpopt tot een van de meest bruisende zones van de stad, zonder z'n rauwe rafelrandjes te verliezen.

(bron: Rotterdam Tourist Information)

Op dit moment wordt hard gewerkt om een stadsexcursie naar Katendrecht te regelen.

Wij hopen u in augustus een uitnodiging te sturen met het volledige programma en overige informatie. Als u meer wilt weten over de veranderingen in Katendrecht en uw mede studiegenoten weer wilt ontmoeten, dan vragen wij u nu alvast zaterdag 21 september 2019 van 11.00-17.00 uur te reserveren in uw agenda.

Europa: op excursie, met een nieuw boek

Begin juni kon men overal in Europa SGPL-studenten ontmoeten: in Cardiff, Venetië, Berlijn, Kopenhagen of Londen. Impressies van een cursus waaraan velen goede herinneringen bewaren.

Al sinds vele jaren sluit het eerste jaar van de SGPL-opleiding in Utrecht af met een cursus Europa. Onderdeel daarvan zijn de befaamde achtdaagse excursies. Dit jaar konden studenten een keuze maken uit Wales, Noord-Italië, Londen, Kopenhagen/Malmö en Oost-Duitsland/Polen. De eerste en laatste excursie gingen nog ouderwets per bus vanuit Utrecht, voor de overige excursies werd voor de heen- en terugreis het vliegtuig (of soms de trein; vliedschaamte speelt bij enkelen mee) genomen. Wat gebleven is, al meer dan honderd jaar, is het maken van een groepsfoto.

Excursies spreken tot de verbeelding: op reünies van afgestudeerden zijn er nog volop sterke verhalen over te horen. De ook tot het vak behorende algemene hoorcolleges en het studieboek zijn vaak vergeten. Maar wie vanaf 2004 de cursus heeft gevolgd, kan wellicht in de eigen boekenkast nog terugvinden *Europa. Ruimtelijke samenhang en verscheidenheid in de Europese Unie*, of, met andere titels, latere edities. Ben de Pater, (co) redacteur van alle edities: 'Er bestonden in de laatste decennia van de vorige

eeuw twee succesvolle studieboeken die onder verschillende titels en geschreven door verschillende auteurs jaar in, jaar uit werden gebruikt. Je had *Industrie en ruimte* uit 1979, dat later ging heten *De Nederlandse industrie*. En je had *Regionale economische dynamiek* van Jan Lambooy en anderen. Na 2004 is de Europa-reeks erbij gekomen. Dit voorjaar hebben Leo Paul en ik hard gewerkt om de vijfde editie op tijd voor de cursus af te krijgen. Dat is gelukt; mede dankzij de inzet van uitgever Ruud Mascini van Perspectief Uitgevers verscheen *Europa; een nieuwe geografie* een paar weken voor het begin van de Europa-cursus. En het boek is mooier dan ooit, full-color bijvoorbeeld. Het boek behandelt, zonder schools te worden, vele onderwerpen vanuit een geografisch-planologisch perspectief: landelijke en stedelijke gebieden, natuur- en milieubeleid, infrastructuur, migratie, toerisme, industrie, de EU uiteraard, staten en naties. De elf hoofdstukken bieden samen een actueel portret van Europa.

Mentale grens

Terwijl het boek het algemene kader biedt, presenteren de excursies de praktijk. Leo Paul: 'Het is goed dat studenten zelf zien en ervaren hoe het bijvoorbeeld staat met steden in de voormalige DDR. Leipzig is na de omwenteling van 1989 in zwaar weer terecht gekomen, maar is nu weer redelijk overeind gekrabbeld [zie

🌐 In Berlijn werd geslapen in Generator, een lawaaijg jongerenhotel in de Oranienburger Strasse. Maar voor Ben de Pater was het een troost dat naast Generator het woonhuis had gestaan van Alexander von Humboldt, ontdekkingsreiziger en grondlegger van de wetenschappelijke geografie.

kader]. En later in de excursie bezoeken we Wrocław in Polen en Berlijn. Studenten moeten in beide steden een comparatief veldwerk doen in oude stadswijken: waarom zijn die in Berlijn helemaal opgepoetst, terwijl de gentrificatie in Wrocław, in precies dezelfde wijken uit de Duitse Gründerzeit (Wrocław was tot 1945 een Duitse stad: Breslau), eigenlijk nog moet beginnen? En we bezoeken ook Görlitz, een grensstad aan de Neisse waar studenten onderzoek doen in hoeverre er nog, ondanks Schengen, een mentale grens bestaat tussen Duitsers en Polen die aan weerszijden van Neisse leven. Dat speelt nog steeds. Eind mei waren er gemeenteraadsverkiezingen in Görlitz, en de AfD werd er de grootste

🌐 Groepsfoto van de Oost-Europa excursie, juni 2019. De oranje bus, met Team.nl op de zijkant, riep verwachtingen op bij omstanders. De teleurstelling was groot wanneer tijdens een stop niet topfitte sporters maar vermoeide studenten uitstapten.

Leipzig: nu Musikstadt en 'Hypezig'

Leo Paul: 'Kort na de Duitse eenwording had de afdeling citymarketing van Leipzig de kreet 'Leipzig kommt!' bedacht. Maar het ging de eerste jaren helemaal niet goed met de stad. Veel burgers waren naar West-Duitsland verhuisd, en de verkrouting van de binnenstad was immens. Veel geld ging naar prestigeprojecten, zoals de Neue Messe, de aanleg van een vliegveld, en het aantrekken van autofabrikanten. Nu noemt men de toenmalige slogan 'Boomtown-Rhetorik'. De aandacht verschoof in de loop van de jaren naar het aanpakken van de binnenstad, en het promoten van vrijheid en cultuur. 'Musikstadt Leipzig' is de actuele campagne, met Bach in de hoofdrol.

Het kiezen van meerdere standbenen betaalt zich uit. De laatste tien jaar groeit de stad weer, en is de dynamiek overal te bespeuren. Voorheen konden wij onze bus gratis parkeren op een leeg en uitgestrekt parkeerterrein naast het immense Hauptbahnhof (overigens een bezoek waard: één van de grootste kopstations van Europa). Bizar, voor zo'n centrale locatie. Wel heel handig, tegenover ons hostel. Maar tot onze verbijstering is daar tussen 2017 – toen we er voor het laatst waren – en 2019 een enorm gebouw verzezen, met kantoren en een station voor flibussen. Goed voor de stad, minder voor ons, want parkeren van een bus in een grote stad is altijd een heel gedoe.

Of neem de Sachsenplatz, die nu geen Platz meer is. Begin jaren negentig een kale vlakte in de binnenstad; een plein ontstaan door de bombardementen aan het eind van de Tweede Wereldoorlog. In 2004 kwam daar een kunstmuseum, met een klein grasveldje ervoor, en een muurtje. Handig om op te staan voor een verhaaltje tijdens de rondleiding. Maar dit jaar de brutaliteit: op de plek van 'mijn' muurtje staat een Ibis hotel, alsof het er altijd gestaan heeft! Maar ook een mooie illustratie van de dynamiek die uiteindelijk naar de stad gekomen is. Leipzig is ineens 'hot'. Vandaar de onofficiële slogan: 'Hypezig!'

De volgebouwde parkeerplaats bij het centraal station van Leipzig.

partij. De AfD wil de grenzen weer sluiten, geen buitenlanders in de stad, want dat zou maar criminaliteit geven. Terwijl de criminaliteit in Görlitz lager is dan ooit. Gelukkig heeft de AfD-kandidaat bij de burgemeestersverkiezingen, half juni, verloren van de CDU-kandidaat, maar hij kreeg toch nog 45% van de stemmen'.

Ben de Pater en Leo Paul, red., *Europa. Een nieuwe geografie*. Tweede, geheel herziene druk 2019. Perspectief Uitgevers, 384 p., € 32,50. Voor meer informatie: www.geo-perspectief.nl.

Annelies Zoomers nieuwe voorzitter van WOTRO

De raad van bestuur van NWO heeft prof.dr. Annelies Zoomers benoemd als voorzitter van stuurgroep van WOTRO Science for Global Development met ingang van **1 maart 2019**. Annelies Zoomers is hoogleraar International Development Studies aan de Universiteit Utrecht en voorzitter van LANDac (Netherlands Academy on Land Governance for Equitable and Sustainable Development). Na haar promotie in 1988 werkte ze als consultant voor onder andere de Wereldbank in Latijns Amerika, Afrika en Azië. Zoomers heeft veelvuldig gepubliceerd over duurzaam levensonderhoud, landhervorming en de wereldwijde 'land grabbing' en internationale migratie en ontwikkeling.

Bron: NWO

Studieadviseur Bierbooms vertrekt na 40 jaar: 'Ik ga de studenten vreselijk missen'

Na veertig jaar verlaat studieadviseur Jos Bierbooms de Universiteit Utrecht. Het afscheid van een energieke humorist met het hart op de tong.

"We zijn toch geen bank of verzekeringsmaatschappij!" Wie met Jos Bierbooms, studieadviseur en docent bij Sociale Geografie en Planologie van de faculteit Geowetenschappen, wil afspreken, moet zich eerst bij de portier in het Vening Meineszgebouw melden, zijn naam en aankomsttijd op een formulier schrijven en vervolgens met een pasje door een poortje de lift pakken naar de zesde verdieping. Al bij de invoering van het pasjessysteem een jaar geleden, was Bierbooms tegen. En dat is ie nog steeds, zegt hij met pretoogjes en met mondhoeken die omhoog trekken.

"Het is een fijn gebouw, dat zal ik niet ontkennen. Iedereen werkt er prettig. Maar ik ben mordicus tegen die hekken en zo. Ik ben altijd een onderwijzman geweest. Ik vind dit ook helemaal niet bij de universiteit passen. Een universiteit is gebaat bij wandelgangen. Als studieadviseur ben ik voor 70 procent van mijn tijd bezig met het weghalen van onzekerheid. Ik spreek studenten die even iets willen weten. Maken ze de goede keuzes? Zijn ze niets vergeten? Dat zijn geen zaken waarvoor je een afspraak van een half uur maakt in een gebouw waar je eerst een pasje moet halen. Wat dat betreft is dit een gemeentehuis."

'Het is weleens goed dat er een frisse wind door de kamer waait'

Bierbooms was nog helemaal niet bezig met een werkloos leven, toen hij ineens een brief kreeg van het College van Bestuur: 'U gaat met pensioen'. "Dan kan ik wel gaan soebatten om alsjeblieft nog een jaartje te blijven, maar dat vind ik ook zoets. Het is misschien ook wel goed, want ik draai natuurlijk op routine. Het is weleens goed dat er een frisse wind door de kamer waait. Daar komt

bij dat ik nu net een tweede kleinkind heb van anderhalf. Als er één ding is dat ik niet ga missen, is het de dubbele verantwoordelijkheid van gezin en werk." Hij herinnert zich een aanstaande excursie naar Manchester en Liverpool. Zijn vrouw kwam vlak daarvoor terug van een ziekenhuisbezoek. "Ik moest toen in de bus aangeven: ik ga niet mee, ik moet thuis blijven. Ik had het gevoel dat ik studenten en mijn meereizende collega in de steek liet."

'Je ziet ze in vier jaar enorm groeien, vooral de jongens'

Wat hij wél gaat missen: het werken met studenten. Bierbooms heeft als enige studieadviseur de combinatie met het docentschap. "Het werk is zo leuk, omdat je met jonge mensen werkt die nog volop in ontwikkeling zijn in hun denken en in hun doen. Je ziet ze in vier jaar enorm groeien. Vooral jongens, want die lopen achter op meisjes. Ik vind het heel waardevol om een bijdrage te leveren aan hun academisch denken. De wisselwerking met jonge mensen is hartstikke leuk." Zijn werk is in al die jaren op macroniveau hetzelfde gebleven. "Studenten hebben dezelfde klassieke problemen. Te veel vrijheid, niet kunnen plannen, wennen aan de universiteit, meer willen dan kan of mogelijk is, te slim zijn voor de opleiding. Op microniveau

zie je dat studenten veel meer mogelijkheden hebben om leuke dingen te doen en te werken en veel meer verwachtingen hebben van zichzelf. Alles moet een tien hebben in hun leven. Dan krijg je natuurlijk ook te maken met dat alles wat geen tien is stress geeft." Geslaagde vwo'ers ziet hij niet naar het hbo gaan. "Niet heel slim, want er zijn mensen die de middelbare school met de hakken over de sloot halen en hier vastlopen. Bij wie je denkt: 'Zou je nou gewoon niet iets kiezen wat je ook leuk vindt?'" De prestatie maatschappij duwt studenten naar de studieadviseur. Dan hebben ze aan Bierbooms een goede. Nooit te beroerd om iemand een spiegel voor te houden. "Je ziet ook vaker dat studenten verwachten dat een probleem door mij of door de opleiding wordt opgelost. Eén keer zei een student: 'Jos, we hebben een probleem. Hoe lossen wij dat op?' Ik lag naast mijn stoel van het lachen."

Tim de Hullu

Dit is een klein gedeelte uit het interview uit DUB. Als u het gehele verhaal wilt lezen, dan kunt u dit terugvinden op [https://www.dub.uu.nl/nl/achtergrond/studieadviseur-bierbooms-vertrekt-na-40-jaar-ik-ga-de-studenten-vreselijk-missen'](https://www.dub.uu.nl/nl/achtergrond/studieadviseur-bierbooms-vertrekt-na-40-jaar-ik-ga-de-studenten-vreselijk-missen)

Afscheid Oedzge Atzema: zo is hij de laatste echt 'BIG'

studeerde hij in Groningen waarover hij samen met Peter Groote en Pieter Peltenburg een prachtig herdenkingsboek onder de titel 'Keunings erfenis' schreef. Om daarna via de universiteit van Nijmegen uiteindelijk in Utrecht te belanden. Ook qua thema's voldeed hij met name aan het predicaat breed. Of het nu ontvolking op het platteland, de kracht van clusters, het belang van de campus als spil van de universiteit, het oprukken van de belevingseconomie en de gevolgen voor de stad betrof, overal wist hij over mee te spreken.

Met name was hij in zijn element als hij zijn uitkomsten mocht uitventen aan gedeputeerden, wethouders en burgemeesters. Met name bij het project over de toekomst van Oost samen met Frank van Oort, Pieter Tordoir en Han Olden voelde hij zich thuis. Daar waar veel anderen vluchten in specialistische uithoeken en zich daar dan triomfante-lijk tot koning kronen bleef Oedzge de breedte zoeken. Op onderwijs gebied stond hij daar hetzelfde in. Zocht je nog iemand voor een college of werkgroepen dan keek hij niet naar zijn altijd te volle taakbelastingstabel maar deed het gewoon. Bij die studenten stond hij dan ook hoog genoteerd en dat bleek ook wel toen één van zijn afstudeerders René van Rijn tijdens de plechtigheid,

en zeer ongebruikelijk, het woord nam om hem uitgebreid te prijzen. Het enige moment in zijn lange loopbaan dat het even stil bleef.

Ton van Rietbergen

In Trouw van 20 juni 2019 pleitte de Maastrichtse rector magnificus Rianne Letschert voor een nieuwe toekomst van universitair erkennen en waarderen. Een toekomst waarin je wetenschappelijk carrière kunt maken als je erin slaagt om onderzoek te laten landen in onderwijs en werkpraktijk. Minder publicatiedruk, meer waardering voor bijdragen aan vakbladen, opiniestukken en excellent onderwijs. En nu neemt juist de personificatie van dit alles, hoogleraar economische geografie Oedzge Atzema, afscheid van de Utrechtse geografische faculteit.

Oedzge is in veel opzichten een uniek persoon. Zo is hij de laatste echte 'BIG'. Oedzge nam het predicaat 'Breed Inzetbare Geograaf' wel erg letterlijk. Zo

OPROEP

Studenten geven steeds vaker aan in enquêtes, dat zij niet goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. Daarom willen wij voor onze bachelor en masterstudenten activiteiten organiseren rond arbeidsmarktorientatie. Wie beter, dan u, kunnen onze studenten vertellen hoe het is op die arbeidsmarkt als geograaf of planoloog. Wij willen de studenten graag met u in contact brengen, zodat zij kunnen leren van uw ervaringen. Heeft u belangstelling om af en toe een workshop over bijvoorbeeld solliciteren, schrijven goed CV, gebruik LinkedIn te geven of deel te nemen aan een netwerkborrel, arbeidsmarktorientatie dag voor master of andere activiteiten voor bachelor studenten, dan horen wij graag van u. U kunt een e-mail sturen naar Erika van Middelkoop e.p.vanmiddelkoop@uu.nl

Chinese overnames van Europese bedrijven

Economisch-geograaf Andrea Ascani heeft van NWO een Veni-subsidie (van maximaal 250 duizend euro) gekregen voor zijn voorstel om onderzoek te doen naar overnames van Europese bedrijven door Chinese firma's.

In de afgelopen maanden is dat een hot issue in de politiek geworden: lekt op die manier niet technologische know-how weg naar China? Ascani gaat onderzoek

doen in hoeverre Chinese bedrijven door hun overnames daadwerkelijk op een hoger technologisch niveau gaan produceren, en in hoeverre zij die van origine Europese kennis doorgeven aan andere bedrijven in China. Ook wil Ascani onderzoeken wat de gevolgen zijn voor regionale economieën in Europa. Bedrijven die in Chinese handen zijn gekomen: brengen die winst of berokkenen zij schade aan regionale economieën?

Ascani zal econometrische technieken combineren met diepte-interviews.

Hoe kunnen nieuwe infrastructures de stad verduurzamen?

Afgelopen november zijn vijf postdocs begonnen in de onderzoekshub 'Transforming Infrastructures for Sustainable Cities'. Daarmee is de hub van Jochen Monstadt, hoogleraar bij Sociale Geografie en Planologie, nu echt van start gegaan. Het onderzoek van de hub richt zich op de manieren waarop veranderingen in stedelijke systemen kunnen bijdragen aan duurzame steden in de toekomst. De postdocs maken daarbij gebruik van verschillende methoden: experimenting, co-design, futuring, assessment en governance.

Steden en stedelijke regio's staan voor grote uitdagingen op het gebied van onder andere gezondheid, gelijkheid, leefbaarheid en duurzaamheid. De ontwikkeling van duurzame steden hangt sterk af van sociaal-technische systemen op het gebied van water, energie, mobiliteit, afval en communicatie. Deze systemen, of infrastructures, zijn lastig te veranderen, omdat ze worden bepaald door de bestaande gebouwde omgeving,

productieprocessen en bestuurs- en beheersstructures. De onderzoekers van de hub hebben als doel om verschillende manieren te vinden waarop deze infrastructures kunnen worden veranderd om steden te verduurzamen. Er wordt al veel onderzoek gedaan naar verduurzaming in afzonderlijke domeinen, zoals afval, mobiliteit, afvalwater en energie. De meerwaarde van het onderzoek in de hub is dat deze kijkt naar de samenhang tussen de verschillende domeinen: hoe beïnvloeden veranderingen in verschillende infrastructures elkaar. Door dit inzicht te verruimen, kunnen beleidsmakers andere manieren vinden om een duurzame stad vorm te geven: 'pathways to sustainable cities'.

De vijf postdocs doen niet alleen onderzoek in stedelijke regio's in Nederland, maar ook in Los Angeles, Dar es Salaam, São Paulo, Toronto, New Delhi en Berlijn. Hierdoor kunnen zij 'veranderingstechnieken' ontwikkelen die in verschillende stedelijke omgevingen gebruikt kunnen worden. Zij gaan in een aantal steden

'learning labs' organiseren, waarbij zij met lokale partners en wetenschappers de resultaten van het onderzoek bespreken.

De hub valt binnen 'Pathways to Sustainability', één van de vier strategische onderzoeksthema's van de Universiteit Utrecht. Het is de bedoeling dat met de hubs onderzoekers vanuit verschillende disciplines in samenwerking met verschillende maatschappelijke partners nadenken over onderzoeksvragen en -aanpakken. Bij de conferentie van Pathways to Sustainability, die in januari werd gehouden, hebben de postdocs zichzelf gepresenteerd en samen met andere duurzaamheidsexperts gediscussieerd over de verschillende methoden.

Meer informatie over het onderzoek van de hub is te vinden op: <https://www.uu.nl/en/research/sustainability/research/transforming-infrastructures-for-sustainable-cities>.

Geertje Spielman

Ilse van Liempt start onderzoek naar jonge vluchtelingen en de openbare ruimte

Uit meer dan 200 aanmeldingen vanuit heel Europa krijgen 20 onderzoeksteams 20 miljoen euro van Humanities in the European Research Area (HERA) voor onderzoek naar 'Public Spaces: Culture and Integration in Europe'. Een van

deze projecten zal worden geleid door het departement Sociale Geografie en Planologie van Universiteit Utrecht. Het project heet 'The everyday experiences of young refugees and asylum seekers in public spaces'

Newcastle, Leipzig en Brussel. Gezamenlijk onderzoeken ze de problematiek rondom vluchtelingenjongeren, openbare ruimte en integratie in Europa. Hierbij zal de focus liggen op de rol die kunst en culturele initiatieven spelen in het leven van de vluchtelingenjongeren en de manier waarop ze omgaan met de openbare ruimte. De onderzoekers gaan gebruik maken van kwalitatieve data en participatieve methoden, waaronder observatie van deelnemers, interviews en groepsdiscussies. Daarnaast willen ze een aantal innovatieve en creatieve methodes toepassen, waaronder mental mapping, meeloopinterviews, fotografie en digital storytelling.

<http://heranet.info/projects/public-spaces-culture-and-integration-in-europe/tag/geography/>

Dr. Ilse van Liempt gaat binnen dit project samenwerken met zowel academische partners door heel Europa (Newcastle University, Leibniz Institute for Regional Geography en Liege University) als maatschappelijke en kunst- en cultuurorganisaties in de onderzochte steden: Amsterdam,

Prins Claus Leerstoel

Voor haar onderzoek naar duurzame en inclusieve voedselproductie in Aziatische deltagebieden bekleedt dr. Veena Srinivasan sinds 1 september 2018 de Prins Claus Leerstoel aan de Universiteit Utrecht. Met deze positie wil Srinivasan niet alleen bijdragen aan het Utrechtse delta- en voedselonderzoek, maar is ze ook van plan de samenwerking tussen Nederlandse en Indiase instituten verder uit te breiden.

Delta's in Azië zijn vruchtbare, maar daardoor ook dichtbevolkte gebieden vol economische activiteit. Er wordt veel voedsel geproduceerd, zowel voor de eigen bevolking als voor de export. Deze deltagebieden zijn door hun lage ligging echter vatbaar voor overstromingen door rivieren of de zee. Door bebouwing voor de groeiende economie en de toenemende bevolking daalt de bodem nog eens extra. In de voedselproductie zijn de effecten hiervan al merkbaar.

Een duurzame en inclusieve transitie

Met haar onderzoek aan de Universiteit Utrecht wil Srinivasan een bijdrage leveren aan een transitie van Aziatische deltagebieden naar duurzame vormen van grondgebruik waarin zowel ruimte is voor voedselproductie als stedelijk grondgebruik. Aan de ene kant onderzoekt ze hoe in grondgebruik beter kan worden geanticipeerd op veranderende omstandigheden zoals droogte, overstroming en verstedelijking. Aan de andere kant wil ze inzetten op aanpassingen aan het watermanagement in deltagebieden, zodat de transitie op een duurzame en inclusieve manier verloopt. Srinivasan beoogt bij te dragen aan meer betrokkenheid van de bevolking in besluitvorming en verduurzaming van voedsellandbouw en stedelijke ontwikkeling.

Pathways to Sustainability

Met haar onderzoek zal Srinivasan deelnemen aan de transdisciplinaire onderzoeksprogramma's Water, Climate and Future Deltas en Future Food. Beide programma's maken deel uit van Pathways

to Sustainability, een van de vier centrale onderzoeksthema's van de Universiteit Utrecht. Srinivasan is aangesteld bij de onderzoeksgroep International Development Studies van het departement Sociale Geografie en Planologie aan de faculteit Geowetenschappen.

Over Veena Srinivasan

Dr. Veena Srinivasan promoveerde in 2008 aan Stanford University op de invloed van verstedelijking op waterschaarste in ontwikkelingslanden. Ze studeerde in Boston en Mumbai en deed onderzoek aan het Centre for Interdisciplinary Studies in Environment and Development in het Indiase Bangalore. Na haar promotie bleef ze als post-doc aan Stanford verbonden, waar ze het Freshwater Initiative oprichte.

Oraties en dissertaties SGPL

Binnen SGPL hebben diverse hoogleraren recentelijk hun rede uitgesproken ter gelegenheid van het aanvaarden van de hoogleraarsambt.

- **Edwin Buitelaar** Verstedelijking verklaard Leerstoel: Land and Real Estate Development – Oratiedatum: 15 mei 2019
- **Veena Srinivasan** Looking into the crystal ball: Anticipating and influencing change in Asian Deltas Leerstoel: Prince Claus Chair – Oratiedatum: 7 mei 2019
- **Dick Ettema** Bereikbare steden: een gedeelde toekomst? Leerstoel: Urban Accessibility and Social Inclusion – Oratiedatum: 29 oktober 2018
- **Tine Béneker** Krachtige kennis in geografie-onderwijs (NL | EN) Leerstoel: Geography & Education – Oratiedatum: 16 oktober 2018

Als u geïnteresseerd bent in de tekst van hun oratie, dan kunt deze terug vinden op onze website: www.uu.nl/Organisatie/Faculteit_Geowetenschappen/Onderzoek/Oraties

Behalve oraties, waren er ook verdedigingen van proefschriften.

In januari-juni 2019 zijn binnen SGPL gepromoveerd:

- **Marianne de Beer** op 18 januari 2019: Embedded entrepreneurs in residential neighbourhoods. Dynamics in and effects of social networks;
  - **Ineke Deelen** op 17 mei 2019: Space for sport. The interplay between the physical environment, intrapersonal factors and sports participation;
  - **Lin Zhang** op 29 mei 2019: Public participation in China's urban planning. A communicative turn in policies and practices?;
  - **Murtah Shannon** op 25 juni 2019: Making a Donor City: the contested trajectories of urban development in Beira city, Mozambique;
  - **Xiaolin Zang** op 28 juni 2019: Heritage conservation in Colonial Chinese Port Cities.
- Enkele (voormalige) SGPL-ers promoveerden elders:
- **Bianca Szytniewski** op 7 december 2018 in Nijmegen: Cross-border shopping in European borderlands. A study on familiarity and unfamiliarity;
  - **Egbert van der Zee** op 19 maart 2019 in Leuven: Networks in Urban Tourism. A multi-method study in the Flemish Art Cities.

Ontdek de oude kaarten van Nederland

In voorgaande eeuwen verschenen van het Nederlandse grondgebied veelvuldig kaarten en plattegronden. Generaties cartografen maakten voor uiteenlopende doeleinden allerlei cartografische afbeeldingen van steden, gebieden, provincies of van het gehele territorium. Ruim duizend van dit soort klein- tot grootschalige kaarten van Nederland en Nederlandse regio's zijn onlangs door de Universiteitsbibliotheek Utrecht gescand en online beschikbaar gesteld. De collectie cartografische documenten is ook georeferereerd, waardoor die optimaal doorzoekbaar en te analyseren is. De kaarten geven een treffend beeld van de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland in de periode 1550-1850.

De Universiteit Utrecht heeft in de loop der tijd een indrukwekkende kaartencollectie weten op te bouwen. Het hoeft geen verwondering te wekken dat een belangrijk deel van de verzameling oude kaarten betrekking heeft op het Nederlandse grondgebied. Dit cartografische materiaal – oorspronkelijk veelal functioneel gebruikt voor bijvoorbeeld planings- en beheersdoeleinden – fungeerde immers later als onderwijs- en onderzoeksobject voor met name Nederlandse

Alumni en donateurs hielpen mee met het georefereren van de oude kaarten.

geografen en historici. Typisch Nederlandse kwesties waaronder waterstaatkundige ingrepen en inpolderingen vormden ook vaak de aanleiding tot het vervaardigen van de kaarten.

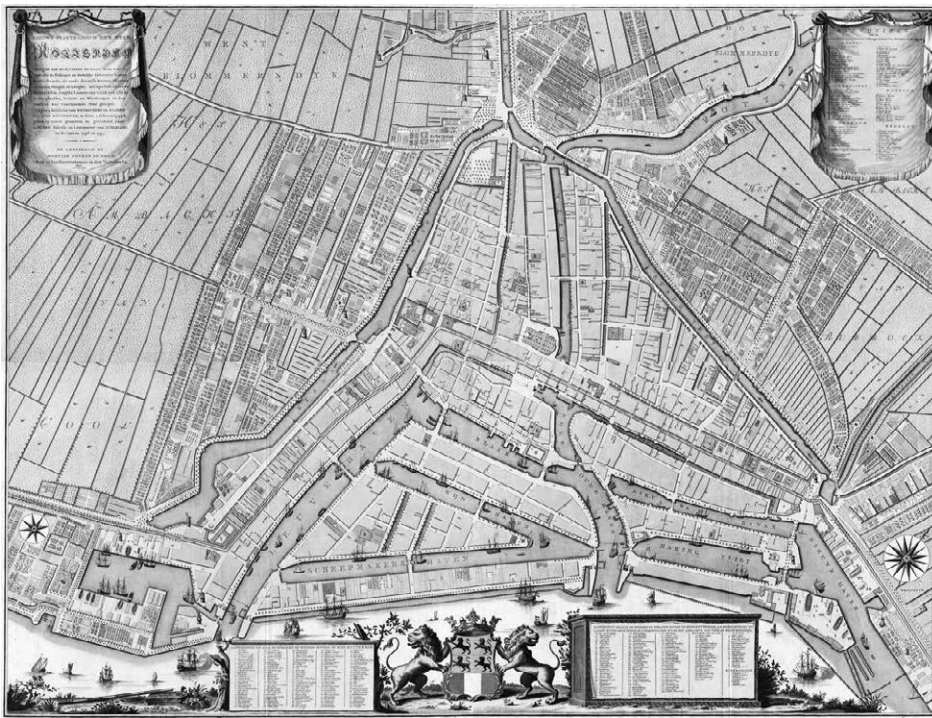
Corpus van kaarten

Vandaag de dag kunnen oude kaarten van groot belang zijn als historische bronnen voor historisch-geografen, landschapsarchitecten, archeologen, geschiedkundigen en andere historisch geïnteresseerden. Met het digitaliseren

van de oude cartografische documenten van het Nederlandse grondgebied is een mooi corpus van dit soort bronnen ontsloten. Daarnaast zijn de kaarten georeferereerd, waardoor ze via een geografisch zoekstelsel makkelijk doorzoekbaar zijn. De digitalisering en georeferering vonden in 2017 en 2018 plaats in het kader van het project *Zet Nederland op de kaart*. Bij georefereren wordt grofweg gesproken een scan van een oude kaart 'geplakt' op een al dan niet moderne digitale referentiekaart. De scan van de oude kaart krijgt dan ruimtelijke informatie mee, waardoor een koppeling met de hedendaagse werkelijkheid mogelijk is. Het proces van georefereren bestaat uit het matchen van controlepunten op een oude kaart met locaties op een referentiekaart. Mits er voldoende controlepunten zijn toegevoegd, kan de oude kaart zo worden ver vormd dat het resultaat zoveel mogelijk de geografische werkelijkheid benadert. De kaart is dan als laag te presenteren in moderne geografische interfaces en informatiesystemen.

Kaart van Holland uit 1617 door Pieter van den Keere, op de website van Georeferencer Compare.

🌐 Kaart van Rotterdam in vier bladen, 1800, Andries Munro.

collectie. Er zijn nu drie samenhangende selecties van oude kaarten van geografie voorzien: waterstaatkundige kaarten, fortificatiekaarten en kaarten van Nederland en Nederlandse regio's. Het is de bedoeling dat in de toekomst andere deelcollecties zullen volgen. Er bestaan verschillende mogelijkheden om bovengenoemde deelcollecties te doorzoeken:

- Via een eigen geografische zoekmachine: <http://uu.georeferencer.com/api/v1/geosearch>. Hiermee kan onder meer op trefwoorden, schaal en tijdsperiode gezocht worden.
- Via de website Georeferencer Compare: <http://uu.georeferencer.com/compare#map/63178111740>. Hierop zijn niet alleen de georeferende kaarten van de Universiteitsbibliotheek Utrecht te bewonderen en te vergelijken, maar ook die van veel andere bibliotheken.

Een uitgebreide uitleg over alle functionaliteiten is te vinden op de website van de Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek Utrecht: <http://bc.library.uu.nl/nl/georefereren>. Voor meer informatie over het voltooid georeferentieproject *Zet Nederland op de kaart*: <http://bc.library.uu.nl/nl/ontdek-de-oude-kaarten-van-nederland>.

Marco van Egmond.

Crowdsourcing

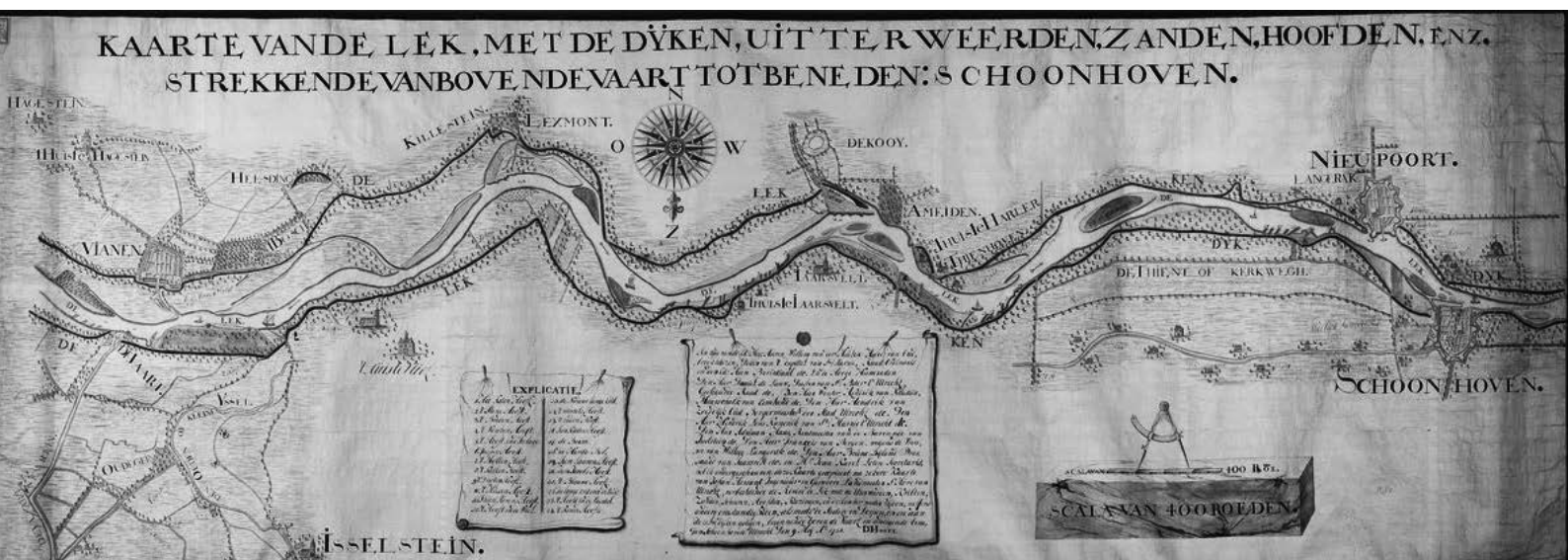
Het georefereren van de gescande oude kaarten is gedaan met behulp van de internetapplicatie Georeferencer. Deze applicatie is uitermate geschikt voor crowdsourcing: het plaatsen van controlepunten door de massa, het grotere publiek. Het project *Zet Nederland op de kaart* kende een soort 'getrapte' crowdsourcing. Eerst werd een deel van de collectie oude kaarten georeferend door besloten groepen donateurs, alumni en studenten. In een tweede fase werd de resterende collectie vrijgegeven voor willekeurige buitenstaanders. Op die wijze waren alle scans van oude kaarten binnen enkele weken georeferend. De innovatieve software van

Georeferencer biedt vele functionaliteiten. Zo zijn de georeferende kaarten op diverse manieren en in verscheidene transformaties te bekijken. Voorts kunnen ze over elkaar heen of naast elkaar geprojecteerd worden. Daarnaast geeft Georeferencer toegang tot het georeferende materiaal van andere bibliotheken en instellingen. Een groot voordeel van Georeferencer is dat de bestanden die het resultaat zijn van het georefereren direct te downloaden zijn voor gebruik in eigen GIS-systemen.

Ontdek de kaarten zelf!

Al sinds 2013 houdt de Universiteitsbibliotheek Utrecht zich bezig met het georefereren van delen van haar kaarten-

🌐 Manuscriptkaart van de rivier de Lek, 1738, D. Hoof.

Nieuws

Ondanks het eind van het academisch jaar nadert, is het 97e bestuur der V.U.G.S. nog niet aan u gepresenteerd. Allicht heeft u ons gezien op de Alumni-reünie van 22 september 2018, maar via deze weg deel ik u mee dat de volgende personen V.U.G.S. al ruim negen maanden draaiende houden: Dennis Ernst – Voorzitter Lotte Nozeman – Secretaris Guus Weijers – Penningmeester Mandy Bron – commissaris Onderwijs Manuwari Nunumete – commissaris Intern Michelle Jansen – commissaris Extern

Dit academisch jaar werd zoals vanouds geopend met de Introductieweek welke het thema Geolympics: V.U.G.S. ont-

steekt jouw studententijd' droeg. Na de Introductieweek vond op 11 september de bestuurswissel plaats en namen wij het stokje over en mochten wij eindelijk aan de slag.

In de afgelopen maanden hebben er tal van inhoudelijke activiteiten plaatsgevonden, te beginnen met de Carrière dag van 20 november. Tal van bedrijven en overheidsinstanties boden de studenten een kans om zich te verdiepen in hun verdere carrièreloopbaan. Er werden workshops gegeven en er heeft een bedrijvenmarkt plaatsgevonden. Daarnaast hebben er dit jaar twee lezingen plaatsgevonden. De eerste werd gehouden door Prof. Dr. P. Hooimeijer en deze ging over de bevolkingsontwikkeling in Rwanda. De tweede lezing ging gaf ons meer informatie over de Basisregistratie Groot-schalige Topografie. Bart-Jan de Leuw, Jim van Biezen en Jaap-Willem Sjoukema spraken over de totstandkoming van de BGT en de toekomst van deze 'nieuwe Google Maps'.

V.U.G.S. zou geen geografische vereniging zijn als er geen reizen worden geor-

ganiseerd. Zo zijn dit jaar de eerstejaars afgereisd naar Dresden voor de Breekweek. Ook de wintersporters hebben zich vermaakt op de Franse pistes van Risoul. Als hoogtepunt reisden vijftig V.U.G.S.-ers af naar de Balkan voor de Buitenlandse Excursie. Tijdens deze reis hebben we Kroatië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo en Albanië bezocht.

Het jaarlijkse Nationaal Geografisch en Planologisch Symposium vond dit jaar plaats in Groningen en droeg het thema: 'Smart Cities: Rediscovering the urban'. Ook werd op 30 april het V.U.G.S. Symposium: 'Cutting of Catalonia: A stride for independence' gehouden. Sprekers uit het binnen- en buitenland gaven lezingen over de Catalaanse onafhankelijkheidskwes-tie vanuit verschillende perspectieven en boden de deelnemers de kans zich te verdiepen in het politiek-geografisch vraagstuk. Met een opkomst van meer dan zestig personen was het een geslaagde dag.

Manuwari Nunumete
h.t. commissaris Intern en commissaris Alumni & Archief der V.U.G.S.

Een kopje thee

Jan Kleinpenning, die in 1953 begon met zijn studie sociale geografie in Utrecht en zijn carrière afsloot als hoogleraar sociale geografie van ontwikkelingslanden in Nijmegen, schreef een boekje waarin hij de universiteit van vroeger en nu vergelijkt.

Vroeger waren hoogleraren nog Hooggeleerde Heren, hadden ze geen voornaam maar wel titels, stonden studenten nog op als de professor de collegezaal binnenkwam, en bracht de secretaresse hem een kopje thee in de pauze van het college. Kleinpenning zal hier gedacht hebben aan prof. dr. A.C. de Vooy (hij heette overigens Adriaan), die tussen 1949 en 1972 de enige hoogleraar sociale geografie was op het Geografisch Instituut aan Drift 21 in de Utrechtse bin-

nenstad – toen de Uithof nog toekomst-muziek was.

Maar zijn boekje ademt niet alleen heimwee naar een verloren tijd. Kleinpenning zet twee ideaaltypische modellen tegenover elkaar. Het heden (zeg maar de periode na Kleinpenning's pensionering in 1997) contrasteert sterk met het verleden. Het departement Sociale Geografie en Geografie is niet meer het autoritaire koninkrijkje dat het Geografisch Instituut was. Op de moderne universiteit zijn de omgangsvormen informeel geworden, is het tempo gehaast, is de taal meer en meer het Engels geworden, bepalen aantallen publicaties en citaties er tegenwoordig de kans op overleven, hebben managers de macht gegrepen. De studeerbaarheid van opleidingen wordt gemeten

en het oordeel van visitatiecommissies gevreesd. Studenten spreken eerder van school dan van universiteit. *Quo Vadis Alma Mater* is een ideaal boekje voor wie nieuwsgierig is naar (veranderingen in) het dagelijks leven op universiteiten – al is het perspectief dat van het stafid, niet dat van de student (BdP).

J.M.G. Kleinpenning (2018) *Quo Vadis Alma Mater. Over de universiteit van vroeger, van nu en in de toekomst*. U2pi, 111 p., € 12,50.

Formulieren

Het lijkt alsof de hele wereld inmiddels tegen overdreven bureaucratie en formulieren is. Toch gaat het gewoon door. Mijn broer, die toch bijna vier jaar jonger is dan ik, heeft inmiddels eieren voor zijn geld gekozen en is met pensioen. Op het moment dat hij per dag moest administreren hoe een kind zich voelde en in het Freudiaanse spectrum paste had hij er genoeg van. Was hij dan tegen controle en het goed bijhouden van vorderingen? Nee, in het geheel niet maar beperk het tot de grote lijn en laat de onderwijzer en zijn bevindingen centraal staan. Zo trof hij ondanks of dankzij de formulieren kinderen aan die in groep 7 en 8 nauwelijks konden lezen en rekenen. Vervelender dan het invullen van al die spreadsheets is de zekerheid dat er toch niets mee gebeurt.

Bij de Universiteit is het al niet anders. Al ruim 30 jaar vul ik ze nu in maar het enige wat daarvan in het systeem is opgeslagen is mijn naam. Zelfs je geboortedatum moet je opnieuw inkloppen. Waarom is zo'n innovatieve instelling als de universiteit met volgens velen de hoogste OBP/staf ratio nu niet in staat om iets 'duurzaams' te ontwerpen. Dus niet elk jaar van 'scratch' te beginnen maar je gewoon te laten zien wat je hebt gedaan en dat je alleen nog even wat nieuwe dingen toevoegt. Ofwel zoals ik mijn eigen cursussen aanpas of de Groningse hoogleraar Pellenburg

zijn onderzoek over ruimtelijke cognitie. Dus je houdt de structuur hetzelfde maar past na aanleiding van kritiek delen van de cursus aan. Of in de woorden Pellenburg 'juist door de aanpak in de tijd constant te houden ontstaat echte kennis'. Ook doet het wat merkwaardig aan dat er geen rekening wordt gehouden met leeftijd en expertise, waardoor ik nog steeds talloze vragen over mijn ambities en aanspraken op beurzen moet toelichten. En zoals altijd daalt de hoon neer op de mensen die dit allemaal verspreiden en blijven de bedenkers van deze onzin buiten schot. Nu inmiddels is vastgesteld dat functioneringsgesprekken niet werken is het de hoogste tijd om te stoppen met deze jaarlijkse kwelling. Het zijn dit soort zaken die mensen het gevoel geven dat ze met iets zinloos bezig zijn. Nu al vinden 30% van de mensen dat ze een 'bullshit' baan hebben en dat lijkt me meer dan genoeg!

Het zijn wel de momenten dat ik uitkijk naar de tijd dat ook ik alumnus zal zijn en mij formulierenloos door het bestaan zal bewegen.

Ton van Rietbergen

Doorgeven adreswijziging/Aanmelden alumni

Adreswijziging:

Staat u al als alumnus/reünist V.U.G.S. geregistreerd, maar gaat u verhuizen, dan kunt u uw adreswijziging doorgeven aan: Universiteit Utrecht, Faculteit Geowetenschappen, departement SG&PL t.a.v. Erika P. van Middelkoop, Postbus 80115, 3508 TC Utrecht of per e-mail: e.p.vanmiddelkoop@uu.nl

Aanmelden alumni:

Ons adressenbestand zal zeker niet compleet zijn. Mocht u nog weten dat jaar- en/of studiegenoten deze informatie niet krijgen, maar wel graag op de hoogte blijven, laat ons dat dan weten, dan zullen wij zorgen dat zij in het bestand opgenomen worden. Op onze website staat een aanmeldformulier waar u uw gegevens kunt invullen www.uu.nl/geo/alumni.

LinkedIn – Meld u aan!

Naast het adressenbestand is er ook een LinkedIn pagina alumni sociale geografie en planologie universiteit Utrecht (www.linkedin.com/groups/). Al meer dan 1.580 alumni zijn u voorgedaan. Ook via deze pagina wordt u op de hoogte gehouden van allerlei activiteiten en discussies.

Colofon

Nummer 1, juli 2019

Universiteit Utrecht
Faculteit Geowetenschappen
Departement Sociale Geografie &
Planologie
Postbus 80115
3508 TC UTRECHT
www.uu.nl/geo/alumni

Contactpersoon
Erika P. van Middelkoop
Coördinator Alumnibeleid SG&PL
Telefoon 030 253 20 86
E-mail e.p.vanmiddelkoop@uu.nl

Grafische vormgeving
C&M | (Carto-)grafische Vormgeving
[9667] Margot Stoete

Fotografie
Leo Paul, Annelies Waterlander,
Ed van Rijswijk, Geertje Speelman